

SAMDATA SPESIALISTHELSETENESTEN

Døgnplasser i TSB

Ved utgangen av 2020 utgjorde den planlagte døgnkapasiteten for tverrfaglig spesialisert rusbehandling 1875 døgnplasser. Dette var en nedgang på 8 døgnplasser siden 2019. Det er ingen endring i den nasjonale dekningsraten for planlagt døgnplasskapasitet innen sektoren.

Formålet med SAMDATA er å utarbeide sammenlignbar statistikk og analyser om utviklingen og forskjellene i spesialisthelsetjenesten. Resultatene utgjør et av grunnlagene for styring og utvikling av tjenestene. Kostnader, produktivitet, aktivitet og bruk av tjenester er sentrale tema i SAMDATA.

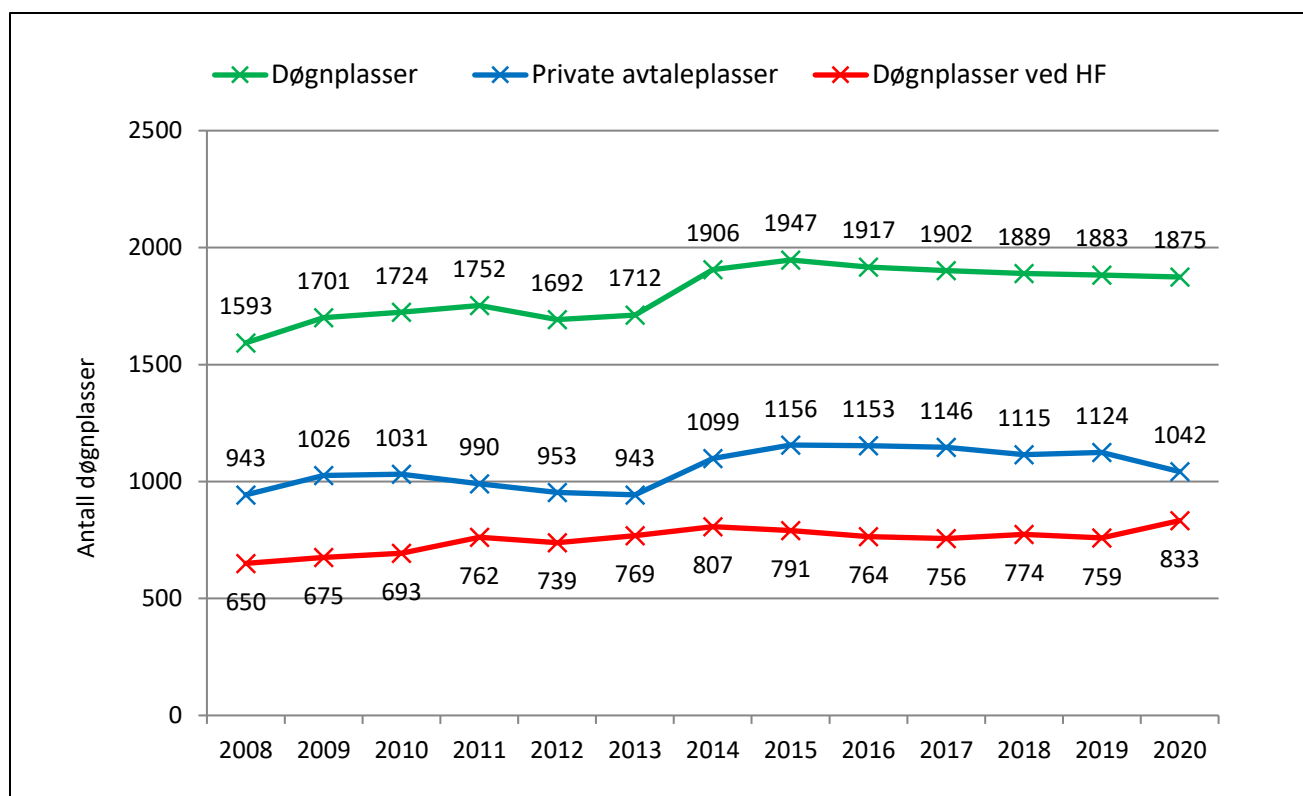
1. Antall døgnplasser i tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB)

Antall døgnplasser viser omfanget av den planlagte kapasiteten i døgntilbudet i tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB). Statistikken baserer seg på en opptelling av antall døgnplasser ved utgangen av året. Dette er informasjon som kartlegges årlig gjennom samleoppgaver innhentet av SSB på skjema 38¹. Antall døgnplasser omfatter det totale antall plasser som er tilrettelagt med tilpasset bemanning og legger en ytre ramme for døgnkapasiteten innen denne sektoren. I 2020 er 56 prosent av døgnplassene lokalisert ved avtaleinstitusjonene som primært er ideelle private foretak. Avtalene har til en viss grad fått en ytre ramme som gir preg av langsiktighet, men det er de årlige ytelsesavtalene som presiserer bidraget fra de private avtaleinstitusjonene. Utviklingen over perioden 2008 til 2020, fordelt på døgnplasser ved offentlige helseforetak og private avtaleinstitusjoner, er vist i figur 1.

---

¹ [Spesialisthelsetjeneste innrapportering - helseforetak og private institusjoner - SSB](#)

Figur 1 Antall døgnplasser i TSB i perioden 2008-2020.

Utviklingstrekkene i figur 1 viser at veksten i antall døgnplasser fra perioden 2013-2015 ble avløst av en svak nedgang som avtar frem til 2020. Veksten frem til 2015 var knyttet til måltall for vekst i antall døgnplasser i oppdragsbrevet til de regionale helseforetakene for 2014²: Det ble fremmet ønske om at 200 flere avtaleplasser hos private ideelle virksomheter skulle etableres, fordelt på 110 plasser i Helse Sør-Øst, 40 plasser i Helse Vest og 25 plasser i Helse Midt- Norge og 25 plasser i Helse Nord. I tillegg ble basisbevilgningen til regionene styrket for å øke kjøp fra private innen psykisk helsevern, rus og rehabilitering. Kapasitetsøkningen innen TSB skulle bidra til flere langtidsplasser og til økt behandlingsskapitet for pasienter med samtidig rus- og psykiske lidelser, akutt- og abstinensbehandling, gravide/familier med rusproblemer og unge med mer omfattende hjelpebehov.

I tabell 1 er antall døgnplasser i regionene ved utgangen av 2020 presentert. I tillegg er endringer i antall døgnplasser fra 2013 til 2020 og fra 2019 til 2020 presentert.

² [Oppdragsdokument - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Tabell 1 Antall døgnplasser i TSB i 2020 og endring i antall døgnplasser fra 2013 og 2019 etter tilknytningsregion .

Region	Døgnplasser 2020			Endring i antall døgnplasser fra 2013			Endring i antall døgnplasser fra 2019		
	Offentlig	Privat	Totalt	Offentlig	Privat	Totalt	Offentlig	Privat	Totalt
Helse Sør-Øst	409	710	1119	-24	119	95	-2	1	-1
Helse Vest	212	142	354	68	-30	38	76	-77	-1
Helse Midt-Norge	109	99	208	5	-15	-10	0	-6	-6
Helse Nord	103	91	194	15	25	40	0	0	0
Totalt	833	1042	1875	64	99	163	74	-82	-8

I perioden 2013 til 2020 har det vært en samlet økning på 163 døgnplasser i TSB. Økningen var primært knyttet til de private avtaleinstitusjonene. Siste år var det en nedgang på 8 døgnplasser.

I løpet av det siste året ble døgnplasskapasiteten ved helseforetakene økt med 74 døgnplasser mens det ble 82 færre private avtaleplasser. Denne endringen var primært knyttet til Helse Vest der Bergensklinikkene ble avviklet i desember 2019 og hvor behandlingstilbudet ble overført til Helse Bergen HF.

Det offentlige tilbudet ivaretar i stor grad tilbudet om øyeblikkelig hjelp innen TSB. Omfanget av akutt-plasser innhentes gjennom samleoppgavene som rapporteres til SSB, men kvaliteten og komplettheten i disse opplysningene er fremdeles ikke tilfredsstillende. Kartleggingen av akutttilbudet for rusmiddelavhengige som ble gjennomført av Nasjonal kompetansetjeneste TSB ved Oslo universitetssykehus konkluderte med at det var store forskjeller i omfang og innhold³.

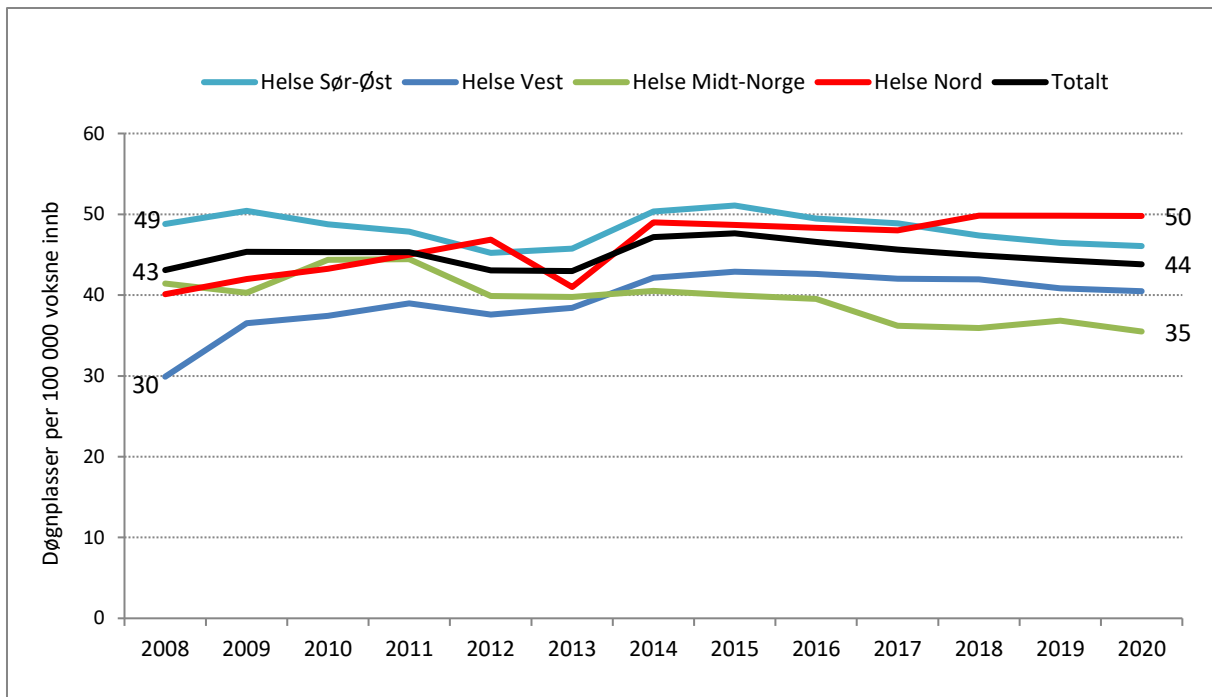
2. Antall døgnplasser relatert til befolkningsgrunnlaget

I regionenes «sørge for» ansvar ligger det også et ansvar om å tilby en planlagt kapasitet innen døgnbehandlingstilbudet som er tilpasset regionens befolkningsgrunnlag.

I figur 2 er utviklingstall for dekningsratene i regionene presentert. Dekningsraten er antall døgnplasser per 100 000 voksne innbyggere.

³ <https://rop.no/aktuelt/hva-er-et-godt-akuttillbud-for-ruspasienter/>

Figur 2 Dekningsrate for døgnplasser i TSB etter tilknytningsregion.

Dekningsratene i regionene viste små endringer det siste året, unntatt for Helse Midt-Norge som hadde en liten nedgang. Gjennom perioden 2008 til 2017 hadde Helse Sør-Øst stort sett tilbudt den høyeste dekningsraten sammenlignet med de øvrige regionene. Helse Vest hadde den laveste dekningsraten i 2008, men økte kapasiteten i 2013 og har siden hatt ett stabilt nivået frem til slutten av perioden. Helse Midt-Norge hadde i 2014 en lavere dekningsrate for døgnplasser i TSB sammenlignet med de øvrige regionene, og regionen reduserte dekningsraten ytterligere fra 2016 til 2020. Helse Nord har de senere årene hatt den høyeste døgnplassdekningen.

3. Grunnlagstabell

En oversikt over antall døgnplasser i TSB ved helseforetak (offentlige døgnplasser) og private avtaleinstitusjoner i regionene er presentert i tabell 2.

Tabell 2 Antall døgnplasser i TSB etter tilknytningsregion .

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Helse Sør-Øst	Offentlig	423	442	431	428	408	433	445	446	421	421	430	411	409
	Privat	590	619	611	613	590	591	698	729	730	729	697	709	710
	Totalt	1013	1061	1042	1041	998	1024	1143	1175	1151	1150	1127	1120	1119
Helse Vest	Offentlig	45	56	68	126	132	144	159	145	145	141	142	136	212
	Privat	180	224	224	183	172	172	193	217	217	218	219	219	142
	Totalt	225	280	292	309	304	316	352	362	362	359	361	355	354
Helse Midt-Norge	Offentlig	111	101	112	118	101	104	108	105	103	99	99	109	109
	Privat	101	108	121	119	115	114	117	119	115	108	108	105	99
	Totalt	212	209	233	237	216	218	225	224	218	207	207	214	208
Helse Nord	Offentlig	71	76	82	90	98	88	95	95	95	95	103	103	103
	Privat	72	75	75	75	76	66	91	91	91	91	91	91	91
	Totalt	143	151	157	165	174	154	186	186	186	186	194	194	194
Totalt	Offentlig	650	675	693	762	739	769	807	791	764	756	774	759	833
	Privat	943	1026	1031	990	953	943	1099	1156	1153	1146	1115	1124	1042
	Totalt	1593	1701	1724	1752	1692	1712	1906	1947	1917	1902	1889	1883	1875